Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., $^{1}/_{2}$ an 6 cor., $^{1}/_{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., $^{1}/_{2}$ an 9 frcs., $^{1}/_{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiunî

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua oră 12 fil., a treia oră 10 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Uniriî« in Blaş.

Anul X. Blaş 17 Novembre 1900. Numĕrul 46.

În pragul veaculuĭ.

(ε) S'aŭ plinit dóuĕ lunĭ de la serbarea iubilară a sfinteĭ „Unirĭ". Icĭ-colea s'aŭ maĭ celebrat serbărĭ şi se vor maĭ celebra; dar actul principal al iubileuluĭ, serbarea de la Blaş şi conciliul provincial, aŭ trecut deja de dóuĕ lunĭ. Sîntem în praguĭ veaculuĭ al treilea de la S. Unire; sîntem la pragul veaculuĭ al 20-lea al creştinismuluĭ.

Cum ne găsim în acest moment? Cum stăm în culmea acesteĭ clipite istorice? Sîntem óre şi la culmea misiuneĭ nóstre? La culmea datorieĭ nóstre?

Étă întrebărĭ ce ni-se impun, şi trebue să i-se impună fie căruĭ suflet inteligent.

Înainte de serbărĭ şi în tot decursul lor ne-am îndreptat gândurile cu deosebire la trecut. Acum trebue să ne gândim la viitor. Ochiĭ sufletuluĭ nostru aŭ privit până acum la faptele înaintaşilor noştri; acum trebue să ne îndreptăm privirile la faptele nóstre, dacă avem fapte. Adevĕrat că trecutul ne desluşesce presentul, dar pe present să întemeiéză viitorul.

Înaintaşiĭ noştri, deşi aŭ trăit între împrejurărĭ maĭ grele, aŭ dispus de mijlóce maĭ slabe, şi aŭ avut să lupte cu tóte greutăţile speciale ale începutuluĭ, totuşi aŭ făptuit fapte măreţe. Ce făptuim înse noĭ? Ce vom făptui, ca să ne facem vrednicĭ urmaşĭ aĭ lor, ca şi urmaşiĭ noştri să găsécă ceva de amintit, ceva de lăudat la noĭ?

Étă o întrebare în faţa căreia rĕmânem perplecşĭ!

Nu sciŭ cum, dar situaţia în care ne găsim, felul cum ne presentăm, cum lucrăm şi procedăm, nu pare mulţumitor. Energia antecesorilor, ale căror laude ne sînt necontenit pe buze, ne lipsesce. Stăruinţa, zelul, perseveranţa lor, nu o cunóscem de cât din istorie. O scim espune în discursurĭ, o scim lăuda, dar nu o scim imita. Şi asta rĕspunde!

Şi întru adevĕr nu avem nicĭ un drept să odihnim pe lauriĭ trecutuluĭ, căcĭ aceia nu sînt lauriĭ noştri. De la noĭ se va cere seamă de faptele nóstre, ér nu de ale groşilor bărbaţĭ din trecut aĭ bisericiĭ nóstre. Şi va cere seamă despre faptele nóstre istoria, care nu confundă persónele şi timpurile, şi va cere seamă preadreptul Judecător, care tóte le scie.

Cu ce vom sta înainte? Atâtea probleme marĭ se impun încă bisericiĭ nóstre pentru a-şi asigura esistenţa; atâtea probleme pentru a-şi împlini chemarea generală, ca biserică vie în mijlocul unor timpurĭ primejdióse; atâtea probleme pentru a-şi împlini misiunea specială în mijlocul neamuluĭ românesc, aicĭ în pragul Orientuluĭ, desfăcut spre dauna causeĭ creştinismuluĭ, de cătră centrul cel viŭ şi de viaţă dătător al bisericiĭ luĭ Christos! Şi cum stăm în faţa atâtor şi unor aşa de marĭ probleme?

Întrebe-se fie care şi rĕspundă în consciinţa sa?

Aŭ nu i-se pare că tângim, în loc să trăim? Că dormităm în loc să veghem; că tândălim în loc să lucrăm?

Nespus de larg e câmpul agendelor, şi lucrătoriĭ sînt — *rari nantes in gurgite vaste*.

Interese de viaţă reclamă de la noĭ abnegaţiune, muncă îndoită, energie şi însufleţire. şi pare că nicĭ nu audim reclamaţiunile timpuluĭ. Ca să relevăm un singur punct din şirul cel lung, ne întrebăm cum stăm noĭ, cu *Unirea,* cu acest unic organ de publicitate al bisericiĭ nóstre?

De un deceniŭ întreg ea representă glasul opiniuneĭ publice a bisericiĭ nóstre.

De un deceniŭ ea a veghiat necontenit ca o sentinelă, vecinic treză, admoniind, deşteptând, alarmând, când a fost de lipsă, apĕrând când lipsă era de apĕrare, şi combătênd neîncetat pentru drepturile sfinte ale bisericiĭ şi ale poporuluĭ.

Conscií de importanţa preseĭ în timpurile nóstre, şi de necesitatea uneĭ prese creştine şi cinstite, am făcut tot posibilul după puterile nóstre ca să rĕspundem tuturor aşteptărilor legitime. Eĭ bine; dar cum am fost, cum *sîntem* sprijiniţĭ de marele public, de credincioşiĭ, de chiar preoţiĭ bisericiĭ nóstre?

Feuilleton.

Studente universitare.

— *Palavre* —

de

C.

„Überhaupt" nu pricep, ce caută muierile estea la universitate.

Este setea de sciinţă, care le dă impulsul, saŭ lupta esistinţiĭ, saŭ ambiţia rĕŭ pricepută a emancipăriĭ?

Orĭ care ar fi motivul, presenţa femeilor la universitate e o aberaţiune, o caricatură *secesionistă*.

*

Să mĕ esplic.

Cum nu mĕ pricep la duelurĭ, trebue să precisez lucru, din capul loculuĭ, nu cum va vr'o colegă maĭ extravagantă să-mĭ trimită secundanţiĭ. Ce-aşĭ face eŭ în casul acela? Aşĭ spune secundanţilor: „d-lor eŭ sînt teolog şi ca atare nu duelez *din principiu*". Dar vorba e, că la duelurĭ nu se pune pond pe „principiĭ". Ar trebui să aleg între alternativa: duelezĭ saŭ ba? Se înţelege. aşĭ rĕspunde hotărît: ba. Şi urmarea ar fi. că colegă-mea mĭ-ar trage nişce pălmĭ în mijlocul strădiĭ „Andrássi", pe urmă m'ar declara de „discualificat" prin jurnale.

Şi o dată discualificat, s'a isprăvit cu viitorul pe lumea asta, ba póte şi pe ceealaltă. Întâiu şi maĭ întâiu, când m'aşĭ întîlni pe uliţă cu un pretin şi-ar întórce privirea în altă parte. Aşĭ merge să-ĭ întind mâna; m'ar respinge brusc: „nu se póte frate. eştĭ discualificat." Mĭ-aşĭ isprăvi studiile. aşĭ merge să ocup vr'un post. şi vĕd înainte, cum vor da din umerĭ toţĭ directoriĭ: „regret, prietine. eştĭ discualificat." Pe urmă, dacă aşĭ vrea să mĕ însor. frumósele vor face ochĭ micĭ. mĕ vor mĕsura din creştet până în tălpĭ şi mĕ vor întreba în batjocură: „e drept. că d-ta eştĭ discualificat?" Mĭ-aşĭ lua refugiu la literatură; aşĭ scrie şi érăşĭ aşĭ scrie. Par'că vĕd de acum, ce frumos aşĭ scrie atuncĭ *cătrănit* şi disgustat de lume. Ce folos. domnule! Redactoriĭ. carĭ până erĭ-alaltăerĭ mĕ aflaŭ „talentat" şi „simpatic". nu vor lua asupra lor odiu, să publice lucrările unuĭ discualificat. Voĭ întra atuncĭ într'un claustru. Mĕ voĭ pocăi tótă viaţa şi voiŭ trece în ceealaltă lume cu sufletul curat.

Din pórta raiuluĭ voiŭ fi dat înderĕt, cu vorbele: „N'am ce-ţĭ face, fiule. în raiŭ nu poţĭ întra, dacă eştĭ discualificat". . .

*

Să precisez dară. ca să nu mĕ încurc în duelurĭ.

Declar din capul loculuĭ, că nu sînt duşman al emancipăriĭ femeilor — *în principiŭ*. Subliniez cuvîntul, de óre ce este una a primi ceva „în principiŭ", şi alta a-l primi de fapt. În principiŭ avem d. e. trecut naţional-istoric, „viitor de aur", ideal naţional. Da, în principiŭ . . . mĭ-ar plăcea să le vĕd înse negru pe alb. În principiŭ Europa e ţéra culturiĭ şi a liberalismuluĭ; şi bietul Krüger în mijlocul acesteĭ lumĭ culte, nu află nicĭ un cap încoronat, care să îndrăsnéscă a pune stavilă, celeĭ maĭ marĭ ticăloşiĭ a veaculuĭ. Şi veacul rĕmâne veacul luminiĭ, în vreme ce braviĭ burĭ mor cu blăstĕm pe buze, şi cu caldă dragoste de ţéră, în inimă.

Dacă nu ne-ar fi ruşine de ruşinea ce o constituesc zecile de mii de restanţe, le-am arĕta posiţie de posiţie; am arĕta cât de mulţi sînt chiar şi preoţi, carî nu cetesc fóea nóstră; am arĕta cât de minimal de puţinî sînt laicii carî o cetesc, şi cât de disproporţionat de mulţi sînt cetitorii, carî nu o plătesc, deşi o primesc.

S'a cerut de mai multe orî de la noi, pe cale privată şi prin concluse din adunări însufleţite, să facem ca *Unirea* să apară maî des. Cum n'am face noi acest lucru? Cu câtă dragoste nu am munci noi, ca să iese Unirea de 3 ori pe sĕptĕmână, orî chiar în fie care zi. Că dór o provincie mitropolitană, care are patru archiereî, aprópe 30 canonicî, peste 100 protopopî şi aprópe 1500 preoţi, ar trebui să aibă măcar un jurnal. Da!

Numaî cât sîntem noi de vină, dacă ⅓ dintre preoţi nu cetesc fóea bisericii lor? Sîntem noi de vină, dacă nicî ⅓ dintre ceî ce o cetesc nu îşî plătesc abonamentul?

Nu, întru adevĕr, orî sîntem prea sĕracî, orî sîntem prea nepăsătorî de comorile spirituluî, de bunurile nóstre morale, de interesele nóstre înalte.

Cerceteze unul fie care şi judece óre cum sîntem? Noi înse relevăm faptele carî ne presentă într'o lumină aşa de tristă la începutul veacului al III-lea de la Unire şi al XX. de la Mântuire.

Credem că e necesar ca fie care să se gândéscă la aceste miserii, şi se lucre, să contribue la lucrarea de lipsă pentru delăturarea lor.

Şi miseria relevată de noi este numaî una din cele multe. Cu toţiî trebue deci să recunóscem, că nu e demn de noi, nu e demn de biserica nóstră, ca ast fel să trecem pragul veacului ce vine.

Serbări iubilare. — Zilele de 7 şi 8 Novembre a. c. aŭ fost zile de sĕrbătóre pentru parochiele din Bicaz, căcî în acelea dóuĕ zile s'aŭ petrecut acolo însemnate lucrurî, şi anume:

În 7 Nov. s'a ţinut în Bicaz Sinodul protopopesc de tómnă şi adunarea reuniunei învĕţătorilor din acest tract.

Pe la órele 8 diminéţă preoţiî tractualî concentraţî fiind deja lângă altarul Domnuluî, s'a început serviciul divin pontificând M. O. D. Protopopul tractual.

Cântările liturgice le-a esecutat corul învĕţătorilor frumos şi potrivit spre marea îndestulire a numĕroşilor poporenî veniţî anume la biserică. După frumósa cuvêntare ţinută la finea liturgieî de zelosul protopop, preoţiî aŭ mers la casa parochială, ér învĕţătoriî la şcólă, pertractândŭ-şî fie care în cea maî bună ordine punctele din program.

Ér în 8 Nov. s'a ţinut în Valea-Jidanuluî festivităţî iubilare a aniversăriî de 200 anî a s. Unirî cu Roma. La 8 óre s'a început serviciul divin ascultat de numĕrosul popor adunat nu numaî din cele 4 comune ale Bicazuluî şi jur, dar chiar şi din Moldova. În numĕrul viitor vom publica un raport maî amĕnunţit.

Spre un noŭ ideal. — Cetim în nrul ultim din „Apostolul" următórea scire, pe care ne grăbim a o reproduce:

Vinerea trecută, *D. Paulescu,* doctor în medicină şi în sciinţele naturale din Paris, şi-a inaugurat cursul de fisiologie la facultatea de medicină din Capitală, înaintea unuî numeros auditoriŭ, compus din studenţi şi intelectualî. Dsa, după ce a expus, într'o splendidă cuvîntare, deosebirile fundamentale între chimie şi fisiologie, arătând cum cea dintâiŭ se mulţumesce cu causele imediate, pe când cea dea dóua caută causele finale ale fenomenelor, a terminat declarând că vecînic causa causelor va rĕmâne necunoscută şi că cu cât cineva va aprofunda maî mult tainele sciinţeî, cu atât existenţa uneî forţe imperióse şi consciente, a luî Dumnezeŭ, rĕsare maî evidentă în mintea omenéscă.

D. Paulescu e unul din ceî maî strălucițî elevî aî universitățiî din Paris, unde a studiat timp de doî-spre-zece anî. Cu atât maî mult decî afirmaţiunile d-sale meritaŭ să fie relevate de ziarul nostru.

Revistă politică.

Afacerî interne. În sfîrşit proiectul de lege despre înarticularea căsătorieî moştenitoruluî de tron, a fost primit în dietă. Szilágyi, a combătut pe toţî oratoriî oposiţieî. Se şi svonesce, că pentru atitudinea avută cu acest prilej, nu peste mult va fi numit ministru de interne. Cu ocasia desbaterilor un conflict s'a iscat între Kossuthiştiî Ugron şi Polónyi. Cel dintâiŭ a vorbit pentru, ér al doilea contra.

O fóie din Viena, pretinde a fi bine informată, când anunţă că archiducele Fraz-Ferdinand va abzice de tron în favorul frate-s'o archiducele Otto şi acesta apoî în favorul fiuluî sĕŭ maî mare.

România. În 12 Nov. n. s'a început la Bucuresci pertractarea procesuluî asasinilor bulgarî. O vină interesare se arată din partea publiculuî. O mulţime de ziare străine sînt representate. Bulgaria a trimis dóuĕ persóne de posiţie înaltă din corpul judiciar, a fară de aceea maî multe notabilităţî bulgare aŭ venit la Bucuresci. A făcut o nespusă sensaţie decorarea judeluî de instrucţie T. Florescu cu „Stéua Românieî". Acéstă meritată rĕsplată a fost aprobată de toţî.

Rĕscóla printre ţĕranî din causa impositulul pe ţuică încă nicî acuma nu s'a potolit. Zilnic se vestesc turburărî din maî multe judeţe. Pretutindenea a trebuit să întrevină miliţia. În unele locurî aŭ fost şi ciocnirî sângeróse.

În principiŭ, repet, nu sînt duşman al emancipăriî feministe.

Dar totuşî . . . a séră eram la biblioteca universităţiî. Şi cum îmî plimbam privirea asupra cetitorilor, observ şi o cetitóre. Eraŭ peste o sută de universitarî şi o singură universitară.

Şi nu sciŭ cum, aşa mî-a venit o milă şi un disgust.

Ce caută fata asta aicî?

Mĕ gândiam, dacă sala bibliotecei ar fi plină de fete şi a-şî avea şi eŭ dreptul să fiŭ acolo, *eŭ nu m'aşî duce.* Nu m'aşî duce, căcî m'aşî gena.

Şi universitara aceea de la masă, nu se genéză între o sută de tinerî!

Aripile de flutur încep aşî perde pravul lor de aur . . .

*

Maî zilele trecute savantul profesor de grecéscă esplica un viţ de aluî Aristofane. Dta, dragă cetitoriule, de sigur scii, că viţurile luî Aristofane sînt cam . . . cum să spun . . . nu pentru damicele. Şi esplica profesorul şi fâcea haz, de odată îşî ridică privirea şi esclamă „sperez că nu sînt şi dşóre de faţă."

Şi eraŭ dóuĕ!

A urmat un rîs năbuşit şi bietul profesor a rĕmas confus şi genat.

Dar în urma urmeî nu profesorul, ci Aristofane era de vină. Dar adecă nicî Aristofane.

Ce sciea el sĕracul înainte, că peste atâtea sute de anî, dóuĕ studente universitare se vor scandalisa de viţurile luî? El credea, că scrie pe sama universitarilor . . .

*

Nu vreaŭ, ca femeia, să fie sclavă. Nicî nu vreaŭ, că dacă e sĕracă, să se bucure de o va lua nu sciŭ cine — nu!

E destul de larg cercul eî de activitate, îşî póte câştiga subsistinţă cinstită, pe multe căî.

De ce să vie dar la universitate?

De ce?

Avem studente la facultatea filosofică şi la medicină.

Despre mediciniste nicî nu vorbesc. Dacă dşórele nu se genéză de lucrurile, ce le *vĕd* acolo, eŭ mĕ genez să le *scriŭ.*

Să vorbim decî despre filosofteriţe? Ce voesc mnealor cu universitatea? Să fie profesóre? Ei bine, unde? La şcóle superióre de fete?

Poftéscă şi profesoréscă. N'am nimic în contra. De cât pentru tréba asta, nu e de lipsă să sue treptele de marmoră ale universităţiî. Sînt dór alte institute de cualificare.

Dar nu; mnealor nu voesc să fie profesóre la şcóle de fete ci la *gimnasiî de* fete.

Aicî sînt deja dóuĕ. Vor urma şi altele. Se va cresce o generaţie feminină cu Salustiî şi cu Horaţî, cu logaritmî şi cu trigonometri sferice.

Vor năvăli cu dróia la universităţî — nu trec zece anî şi numĕrul ascultătórelor va egala pe cel al ascultătorilor, orî îl va întrece.

Şi se va întórce maşina lumiî . . .

Gingaşele urmaşe ale Eveî, vor umbla sgomotóse pe uliţî cu bastóne şi cu „boxere". Séra vor merge la bere, apoî la câte un capuţiner.

Şi de se vor întîlni cu vre un biet filosofter, îl vor mĕsura din crescet până în tălpî cu un zîmbet de superioritate.

Şi filosofterul va avea la rîndul luî acelaşî zîmbet amar — despreţuitor.

Candidul foc al vergurelor Vestale, candela pîlpăitóre a iubiriî, se va stinge . . .

Aripile de flutur şi-aŭ pierdut praful lor de aur . . .

Vĕlul de poesie, ce învĕluia ca o taină dulce fiinţa femeiî va fi sfîrticat, şi femeia va apăré ca o simplă fiinţă, care póte să nu-ţî fie indiferentă, dar de iubit nu o veî iubi-o!

Pustiî şi góle vor fi inimile; cea din urmă scînteie de iubire s'a stins; vatra conjugala e părăsită, leagănele sînt aruncate în foc.

Şi cel din urmă poet liric — după ce va fi esauriat tot restul erotic din lume — va muri de fóme . . .

*

Spania. Tendinţele Carliştilor nu sînt împreunate chiar cu succes. Guvernul s'a îngrijit, ca acţiunile lor revoluţionare să fie nimicite. Şi acum înşi-şi Carliştiĭ se plâng de lipsa solidarităţiĭ. Anume Don Carlos într'o epistolă, ce a adresat-o generaluluĭ carlist Moore, î-şĭ esprimă nemulţămirea asupra faptuluĭ, că mulţĭ dintre aderenţiĭ sĕĭ, aŭ desconsiderat cu totul îndrumările, ce el le-a dat cu respect la atitudinea, ce trebuia observată faţă de guvernul spaniol. Dar cu tóte că în parte să vede părăsit de aĭ sĕĭ. el totuşĭ nu va abzice de pretensiunile sale la tronul Spanieĭ. Perirea Spanieĭ nu o doresce. De aceea nicĭ nu sfătuesce o revoluţiune formală pentru că uşor s'ar puté întîmpla să se amestece puterile europene, prin ce ar perde şi el şi Spania.

Nu va fi fără interes, ca acum, când puterea Carliştilor pe cum s'ar páré, înclină spre apunere, să-ĭ facem pe scurt istoricul.

Primul Carlist a fost Don Carlos, care a decedat în Triest în 1855. El a fost auctorul răsboiuluĭ civil spaniol de pe la aniĭ 1830. Partidul şi l-a format din nobilime şi preoţime. Fiul acestuia de asemenea Don Carlos, aşişderea a înscenat o revoluţiune în 1872, carea a durat 4 anĭ, dar fără resultat. Carliştiĭ (Bourboniĭ) de altmintrea trăesc învrăjbiţĭ uniĭ cu alţiĭ, dar totuşĭ atuncĭ, când ceva periclu ameninţă Spania, orĭ semnele neîndestuliriĭ se arată în ţéră, se împacă şi cu acţiune comună încep a resvrăti poporul, prin adicţiĭ lor ce petrec în patrie, fiind eĭ esilaţĭ şi de presinte în Veneţia. Dar resvrătirile lor, nu conduc la resultat. pentru că le lipsesc baniĭ şi prudinţa de lipsă. Ast fel de resvrătirĭ aŭ înscenat eĭ cu ocasiunea nefericituluĭ răsboiŭ american-spaniol, şi în decursul veriĭ trecute, când locuitoriĭ eraŭ neîndestuliţĭ din causa dărilor O resvrătire maĭ ameninţătóre înscenară pe la jumătatea luĭ Octobre şi a nume în Catalonia, unde poporaţiunea o ţineaŭ în continuă agitaţie. Scopul înse nicĭ atuncĭ nu şi l'aŭ ajuns, căcĭ guvernul pe unele dintre persónele suspecte le-a prins, ér pe altele le-a pus sub pază. Abia a maĭ rĕmas o trupă de 800—1000 de Carliştĭ în Catalonia, carea până acum nu s'a supus armateĭ regescĭ. Dar nicĭ aceştia nu vor puté face nimica, pentru că, guvernul a întărit garnisónele de acolo cu vre o 10,000 ostaşĭ şi armata din întrégă ţéra e gata de mobilisare.

Dta. drăgălaşă cetitóre, vĕd că te cam încrunţĭ.

Să nu te superĭ. crede-mĕ sînt tare înduioşat. când mĕ gândesc la mórtea celuĭ din urmă poet liric.

Ce va fi din cel din urmă critic? Ce va maĭ róde?

Îmĭ veĭ spune. că tot ce scriŭ eŭ aicĭ e esagerare.

Şi veĭ voi să mĕ capacitezĭ. că studentele matale aŭ venit la universitate din sete de sciinţă.

Se póte . . .

De cât că gurile rele spun, că dintre filosofteriţele din anul trecut una şi-a întrerupt studiile.

Cum? Pentru ce?

Pentru că s'a măritat.

S'a măritat. drăgălaşă cetitóre, a lăsat universitatea. a lăsat savanţiĭ şi „setea de sciinţă“, le-a lăsat tóte, — mint szent Pál az oláhokat . . în legea ăluia.

Budapesta. Novemvrie.

Anglia. Ciocnirĭ maĭ micĭ între Anglezĭ şi Burĭ se întîmplă maĭ în fie care zi. Învingĕtorĭ de regulă ĭes ceĭ dintâiŭ, dar cu tóte acestea, Buriĭ nu voiesc să se dea învinşĭ. Eĭ sînt hotărîţĭ de a continua lupta pentru independenţă chiar şi în casul când puţiniĭ generalĭ, ce-ĭ maĭ aŭ ar cădea în prinsóre.

Anglezeiĭ de altă parte, pe cum se póte deduce din un discurs, ce l'a ţinut lordul Salisbury, se simţesc tare mulţămiţĭ cu reuşita răsboiuluĭ. Se înţĕlege, că eĭ judecă numaĭ învingerea fisică, lăsând la o parte aspra critică, căreia sînt supuşĭ şi perderile însemnate. ce aŭ trebuit să le îndure în decursul răsboiuluĭ. Acestea, pe cum reĭese din foile oficióse ale Anglezilor sînt enorme, perḑĕnd eĭ cu totul 46,026 oficerĭ, sub-oficerĭ şi soldaţĭ simplĭ. Şi a nume peste 3000 persóne aŭ căḑut în luptă, peste 1000. aŭ murit în urma ranelor primite, peste 6000 aŭ perit în morburĭ, ér restul a căḑut în prinsóre orĭ aŭ fost espedaţĭ acasă ca invaliḑĭ.

Consulul Burilor, Leyds, din parte-şĭ s'a pus în tractative cu guvernele Franţeĭ, Holandeĭ şi Belgiuluĭ cu privire la modul în care are să fie primit Krüger. Cu toţiĭ sînt de acord, că luĭ Krüger, să i-se facă onorurile, ce s'aŭ îndătinat a se face domnitorilor, când aceştia călătoresc incognito.

Sînt caracteristice condamnările, ce clubul politic irlandez le face la adresa Anglezilor, în o adresă de aderinţă, ce a trimis-o luĭ Krüger. Într'însa Anglezeiĭ sînt dechieraţĭ de nisce ómenĭ, carĭ de simţul umanitar nu voesc să scie, carĭ tóte le comit fie chiar şi în contra principiilor elementare ale dreptuluĭ natural numaĭ să-şĭ pótă ajunge scopul lor mârşav, aurul. Eĭ încă laudă atitudinea Burilor.

China. În China guvernul chinez se împotrivesce încă de a împlini pretensiunile europenilor cu privire la pedepsirea acelora, carĭ urzitorĭ aŭ fost aĭ rĕscóleĭ boxerilor. Guvernul abia se învoesce, ca unul orĭ altul dintre matadoriĭ rĕscóleĭ să fie esilat. Rĕscóla de altmintrelea nu a fost sufocată pretutindenea. Cete de boxerĭ înarmaţĭ maĭ sînt şi acum, dar ele sînt învinse din partea aliaţilor europenĭ.

Familia imperială din parte-şĭ a declarat, că nu să va reîntórce în Peking până când palatul imperial va fi ocupat de trupele străine. Împĕratul a dat ordin ca să se pună în rînd palatul din Teng-cin, unde are de cuget să-şĭ străpună reşedinţa pe cât va timp. Împreună cu împĕratul va merge şi o armată de 16,000 soldaţĭ chinezĭ.

După ultimele scirĭ ambasadoriĭ puterilor interesate aŭ stabilit punctuaţiunile păcĭĭ. Conform acestora China va fi obligată să decapiteze pe 11 şefĭ de a Boxerilor, să demoleze fortăreţele de pe malul Pecili, să ridice un monument br Ketteler şi un prinţ împĕrătesc se mérgă în persónă în Germania şi se ducă scrisórea prin care se cer scuse. Pe lângă acésta să plătescă despăgubirile de rĕsboiŭ, să se amoveze oficialiĭ duşmănoşĭ străinilor ş. a.

Corespondinţe.

„Monstrul“ concubinatelor.

De pe Târnave 14 Nov. n.

În multe chipurĭ şi cu diferite ocasiunĭ s'a scris — durere. că nu s'a discutat — prin colónele „Uniriĭ“ nostre chestiunea concubinatelor. atribuind esistinţa acestuĭ monstru acum uneĭ cause, acum unuĭ efect. Dar despre adevĕratele motive şi despre armele infalibile întru strivirea luĭ s'a trecut cu vederea în mod atât de superficial, în cât de loc nu e mirare, dacă astăḑĭ rĕsună tot numaĭ lamentările istorice asupra grózeĭ şi fioruluĭ ce însuflă acest monstru. Metodul sigur de vînătóre asupra concubinatelor — mi-se pare — intenţionat saŭ neintenţionat, e dat cu totul la o parte.

Înaintea mea la tot casul e fórte nostimă aserţiunea unuĭ saŭ altuĭ preot, că aprópe tótă causa şi întregul efect al esistinţeĭ concubinatelor ar fi: acum legile politico-bisericescĭ, acum notarăşul saŭ birăul, acum semidocţiĭ imoralĭ. Aserţiunea acésta — după priceperea mea — e nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puţin, de cât o completă sindejosire pentru orĭ şi care preot. Am fi ajuns adecă acolo, ca esercitarea potestăţiĭ spirituale să atârne cu totul de la fiiĭ potestăţiĭ lumescĭ, şi că fără de încuviinţarea lor prealabilă un preot nu póte să misce aprópe nicĭ un paş. Să cuvintezĭ în forma asta în faţa unuĭ preot, ar sta să te despreţuéscă în vecĭ. Şi cu tot dreptul. Dar atuncĭ pentru ce totuşĭ lamentéză despre pedecile unuĭ saŭ altuĭ fiŭ lumesc întru stârpirea cutăruĭ viţiŭ? — Un paradox acesta cât un uriaş!

De admis este, că preoţimea în exerciţiul conscienţios şi legal al păstoririĭ sale adese orĭ devine împedecat de cătră persóne vrăşmaşe instituţiunilor bisericescĭ. Dar óre pedecile acestea nu aŭ esistat încă. de la începutul apostolieĭ creştinescĭ? Óre pedecile acestea sînt ele de aşa natură, în cât să nu se pótă delătura? Merită aceste pedecĭ jăluirĭ şi tânguirĭ din partea preoţilor devotaţĭ carieréĭ lor? Óre pigmeiĭ vrăşmaşĭ aĭ moralităţiĭ publice sînt eĭ vredniciĭ de a fi temuţĭ prin organele nóstre de publicitate? — Nu cred, ci afirm în mod resolut, că maĭ mare pedecă conţine procedura unuĭ preot atuncĭ, când acesta primindu-şĭ lecticalul şi stola de la un concubin, trece cu vederea viéţa-ĭ destrăbălată, şi numaĭ atuncĭ îl maĭ admoniéză, dacă concubinul a cutezat să întârzie cu prestaţiunea ferdeliĭ şi a banilor. Urmarea firéscă a aceste procedurĭ apoĭ nu

póte să fie alta, de cât amăgirea deplină a concubinului, că „dacă popa îşi capĕtă ce i-se cuvine, apoi sciŭ că am pace.“ Asta decĭ merită jăluire, ér nu alte mofturĭ. De ilustrarea aserţiunei mele însе cel puţin de astă dată mĕ rog, să fiŭ dispensat.

După reflecsiunile acestea generale fie-mĭ permis a analisa în câte-va trăsăturĭ chestiunea concubinatelor şi a trage din ea conclusiunea logică şi nefăţărită.

Înainte de tóte concubinatele se nasc saŭ se produc acolo, unde ele află teren prielnic pentru producerea şi permanenţa lor. Unde terenul potrivit nu esistă, acolo în urma legilor firescĭ concubinatele nu pot nicĭ să încolţéscă, fie ele sămĕnate de vre-o mână orĭ şi cât de măiéstră.

Motivele principalĭ ale concubinatelor sînt dóuĕ, şi anume: 1. Lipsa totală de respect faţă de biserică şi preot, şi 2. Lipsa de spese împreunate cu cununia, saŭ în cele maĭ multe casurĭ: neferieitul propus de a încunjura aceste spese. Vor fi ele şi alte motive, dar a le considera maĭ de aprópe nu se plătesce cu atât maĭ virtos, cu cât chiar o sută să esiste, tóte se învîrt în jurul celor dóuĕ capitale. Întreb acum pe orĭ şi care stimat cetitor neinteresat, că în aceste dóuĕ motive principalĭ óre figura păstoruluĭ sufletesc nu se reflectéză ea în tótă întregitatea şi în colorĭ cât se póte de marcante? Ba da, chiar şi cel preocupat va afla-o. Când poporénul nu respectéză instituţiunea şi persóna eclesiastică, preotul se ivesce. Când poporénul se hotăresce a trăi o viéţă concubină, fără de a reflecta la auctoritatea preotuluĭ ca primul representant bisericesc în parochie, éră preotul ni-se arată. Pentru ce? — pentru că zelul şi gravitatea păstoruluĭ sufletesc în persóna cutăruĭ preot lipsesce cu totul saŭ în parte. Când un poporén miser lipsit de orĭ şi ce mijloc material, în mod sincer e silit să devieze de la propusul sĕŭ de a se cununa în mod legal, tot preotul e de vină. Şi în urmă, când poporénul din nepăsare voiesce a încunjura spesele, o face tot în lipsa cinsteĭ faţă de legea sa creştinéscă, şi aci érăşĭ preotul e de faţă. Pentru ce? — pentru că miseria nicĭ nu o consideră, de cum s-o ocrotéscă, ér negligenţa şi indiferentismul cras nu le sbicuiesce cu mijlócele disponibile şi legale.

Asta e regula generală. Ca escepţiune însе póte să obvină casul, că deşi nu lipsesce óre care zel şi devotament la un preot, totuşĭ fie în urma obiceiuluĭ învechit, fie din cerbicoşia unuĭ poporén, saŭ din altă causă, cutare concubin nu se supune legilor eclesiastice. În casul acesta preotul totuşĭ maĭ dispune de mijlóce. Prea bine trebue să scim adecă, că o antiste comunală conscie de demnitatea oficiuluĭ eĭ, e vrednică de a fi respectată şi din partea preotuluĭ, şi încă fără de a se jigni interesele bine pricepute. Când cinstea reciprocă dintre preot şi antistea comunală esistă în realitate, nu se póte ivi casul, ca preotul să nu devină ocrotit în agendele sale, dacă în genere reflectéză saŭ e silit a reflecta la sprijinul acesta. Dacă însе aceea antiste în butul lolalităţiĭ preotuluĭ se pune pe picior de vrăşmăşie şi preotul e desconsiderat în aşteptările sale basate — ceea ce în casul normalităţiĭ de inteliginţă a preotuluĭ rar póte să obvină — atuncĭ nu restéză alt mijloc, de cât ca concubinul în urma dispuseţiunilor maĭ înalte bisericescĭ, să fie eschis de la orĭ şi ce împărtăşire saŭ legătură bisericéscă, ér preotul însuşĭ să despreţuiéscă bagatela prestaţiune a unuĭ concubinar, şi în casul acesta nu póte să întrevină cas de decepţiune.

În privinţa acésta fie-mĭ permis a reproduce un cas concret, care deşi nu s'a estins până la estrem, totuşĭ póte servi drept ilustrare. În cutare parochie adecă e numit un preot noŭ, care ca primă impresiune întîmpină unsprĕzece concubinate. Înainte de aşĭ ocupa parochia, atrage atenţiunea curatoruluĭ primar, ca pe concubinĭ să-ĭ admonieze să se cunune, căcĭ la din contră se va folosi de tóte mijlócele, pe carĭ i-le întinde legea. Cumcă ce fel de mijlóce vor fi fost şi acele, nicĭ preotul însuşĭ nu va fi putut da samă momentan. Destul însе, că i-a ameninţat cel puţin. Când apoi acel preot şi-a ocupat oficiul, treĭ concubinĭ dintre ceĭ maĭ cu prindere s'aŭ cununat în prima duminecă, şi ast fel i-a maĭ rĕmas opt. În dumineca venitóre preotul predică despre dobitocia concubinatuluĭ şi despre urmările luĭ funeste, ceea ce a avut de resultat, că în decurs de o jumĕtate de an s'aŭ cununat alţĭ cincĭ concubinĭ. Aŭ maĭ rĕmas decĭ treĭ, a căror posiţie pe lângă tótă cerbicoşia, a fost maĭ complicată. Acestia s'aŭ citat înaintea comitetuluĭ bisericesc, aŭ fost dojeniţĭ şi amenintaţĭ cu pedepse, însе fără de resultatul dorit. Atuncĭ preotul recurge la ajutorul antistieĭ comunale, carea în primul moment pe basa lipseĭ de legĭ a hesitat a se amesteca, dar după a dóua insistinţă notarul comunal, deşi străin de legea nóstră, a declarat, că „pentru susţinerea moralităţiĭ şi a ordineĭ publice aflăm noĭ orĭ şi când paragrafĭ!“ Şi în decurs de un an şi jumĕtate, din aceea parochie, concubinatele în numĕr de unsprĕzece, s'aŭ făcut nevĕdute. Aşa dară nu a fost de lipsă a recurge la mijlócele cele maĭ estreme, şi totuşĭ s'a obţinut resultatul dorit. Firesce, la asta se recere zel şi energie bărbătéscă, apoĭ jertfă cel puţin parţială din partea protopopuluĭ şi a preotuluĭ, ér nu tânguire şi jăluire. Atuncĭ apoĭ dispare neputinţa.

Cumcă „monstru“ se pot numi concubinatele în tóte direcţiunile şi urmările lor, fie destul a aminti, că până când acest viţiŭ destructiv e fórte lipicios, nu numaĭ în parochia respectivă, ci şi pentru parochiile vecine, până atuncĭ indiferentismul faţă de stîrpirea luĭ aduce cu sine totala descompunere şi ruinare a disciplineĭ şi în genere a moralităţiĭ în sinul poporuluĭ nostru. Atuncĭ apoĭ ceĭ rĕspundĕtorĭ nu vor avé odihnă nicĭ în mormînt, căcĭ prea crasă e nepăsarea faţă de acéstă otravă omorîtore.

Ca remediu infalibil în contra iviriĭ de concubinate sînt nespus de bune statutele reuniunilor pentru susţinerea moralităţiĭ la tinerime şi adulţĭ. Prin aceste s'ar preveni cu succes sigur chiar şi conceperea de concubinate. Acestea încă córtă ostenélă şi dificultăţĭ, dar ce nu póte să producă paza necontenită a păstoruluĭ celuĭ bun?

În fine se descoper şi maĭ în concret îndemnul meŭ de a scrie despre monstrul concubinatelor. Vor fi trecut póte doĭ anĭ de când prin colónele „Uniriĭ“ am cetit, că „într'o comună frumósă românéscă din jurul Blaşuluĭ numĕrul concubinatelor acuşĭ întrece pe cel al căsătoriilor legiuite.“ Curios fiind a cunósce acéstă comună, deşi cam mărit, am aflat tristul adevĕr. Şi de atuncĭ în cóce ce fel de măsurĭ s'aŭ luat în contra anomalieĭ detestabile? Preotul dórme . . . , concubiniĭ se resfăţéză. Şi ce face colegul sĕŭ vecin, unde bâjbăe şi alte relc? — El strigă în contra la toţĭ şi tóte . . . , ér concubiniĭ şi disordinea merg înainte.

Nu legile politico-bisericescĭ, nu ómeniĭ pórtă culpa rĕuluĭ acestuia, ei acela, care în loc de a priveghia peste turma sa se aruncă în braţele luĭ Morfeŭ!

În colo sperez, că scriind deschis, nu supĕr pe nimenea.

Romeo.

Cestiunea stolelor.

Diecesa Gherleĭ, Novembre 1900.

Ne sînt încă viĭ în memorie suvenirile dulcĭ şi sfinte ale serbărilor iubileuluĭ unireĭ nóstre cu Roma şi în credinţă, pe cum eram şi după sânge. „Sicut sanquine estote et fide Romani.“

Tóte aŭ fost un tribut demn de acelea umbre venerande, o dovadă vină despre pietatea cu care sciŭ fiiĭ onora faptele marĭ ale strămoşilor.

Tóte aŭ atins în mod plăcut córdele inimelor nóstre şi ne-aŭ electrisat tótă fiinţa, revocându-ne în memorie trecutul nostru, cu tóte fasele vieţiĭ nóstre bisericeştĭ şi naţionalĭ, trăgându-ne tot o dată atenţiunea la viitoriŭ.

Este fapt netăgăduit, că unirea, atât din punct de vedere religios, cât şi naţional, a fost pentru noĭ lumina cultureĭ prin înfiinţarea de şcolĭ, şi ast fel a făcut accesibilă învĕţătura şi pentru poporul român cel nĕcăjit şi dosedit, care era oprit cu forţa de la învĕţătură şi era ţinut în cea maĭ órbă nesciinţă, pentru a putea fi maĭ lesne esploatat.

Unirea a rupt legăturile nefaste în carĭ ne ţinea rĕutatea veacurilor şi noĭ am început a ne cunósce originea, neamul şi menirea.

Unirea ne-a înzestrat cu bărbaţĭ eruditĭ aprinşĭ de iubirea de neam şi biserică.

Chiar preoţiĭ, a căror cultură maĭ înainte se reducea la scrierea şi cetirea slabă cu cirile şi la cunoscinţa unor cântărĭ, sînt înlocuiţĭ cu bărbaţĭ deplin cualificaţĭ, amĕsurat pretensiunilor timpuluĭ modern. Aci însе dăm de un rĕŭ, pe care încă nu l'a sanat pe deplin unirea, ci sanarea luĭ este şi acum un pium desiderium.

E vorbă de dotaţiunea sĕrăcăciósă a preoţimeĭ. Pe când se pune tótă silinţa spre a să cresce şi trimite în via Domnuluĭ un cler cult şi după inima luĭ Isus — ceea ce numaĭ spre laudă ne póte servi — pe atuncĭ se uită maĭ de tot, că aceştĭ bărbaţĭ cea maĭ mare parte cu familiĭ numĕróse, aŭ lipsă de dotaţiune maĭ conformă cu cualificaţiunea şi posiţia lor socială, cu carĭ sĕrăcia apostolilor nu e de loc compatibilă.

Este óre proporţie între 16 anĭ de pregătire şi nişte venite, carĭ afară de Marmaţia, Sĕlagiŭ şi districtul Năsĕudului, în cele maĭ multe locurĭ vacciléză între 100—200 şi 300 florenĭ, de carĭ s'aŭ usat neşte preoţĭ carĭ în câte va lunĭ eraŭ gata cu pregătirea teologică, din carĭ sîntem astrînşĭ a trăi şi noĭ şi familia, fără a fi iertat a le modifica, căcĭ dóră sînt inviolabile?

Unde va fi preotul căruia să nu-ĭ scadă zelul şi abnegaţiunea, de care trebue să fie însufleţit în împlinirea misiuneĭ sale, când are să se lupte cu miseria şi se vede maĭ slab dotat, de cât cel din urmă oficiant, care îşĭ primeşte la prima leafa lunară, fără a fi espus şicanelor cuĭ va?

Pentru ce nu se spune preotuluĭ cu ocasiunea denumireĭ, carĭ îĭ vor fi stolele, saŭ dacă acésta nu se face, pentru ce nu e împuternicit ca să şi le croéscă însuşi?

Şciŭ poporenĭ, carĭ vědĕnd că noul preot nu e împuternicit din partea maĭ marilor la ceva stole fixe, aŭ început a scăriţa şi din ceea ce aŭ dat fostuluĭ preot moralist.

Până când tot aşa?

Dacă protopopiĭ ar avea îndrumare, ca la întroducerea preoţilor noĭ să spună poporenilor hotărît, carĭ sînt stolele pe carĭ le va primi noul preot pentru îndeplinirea diverselor funcţiunĭ şi nu ar grăi numaĭ cum „ar fi bine şi se cuvine se daţĭ“, pe carĭ vorbe poporul nu dă nimic, căcĭ el numaĭ de silă dă bucuros, atuncĭ de sigur nu am merge înderĕpt ca racul, chiar acum, când am serbat iubileul progresuluĭ pe terenul bisericesc şi naţional.

„Venit summa dies et ineluctabile tempus“, care strigă, că dacă ceĭ competenţĭ voesc a fi dreptĭ şi nu voesc a să face culpabilĭ de un pĕcat atât de mare, pe care până acum nu l'aŭ emendat, atuncĭ saŭ să ridice şi salariele preoţilor pe cum aŭ ridicat aniĭ pregătireĭ lor, saŭ atuncĭ să se reducă şi aniĭ de pregătire, ca să corĕspundă cu salariul.

Acésta ce e drept nu ar conveni cu iubileul unireĭ, dar tot aşa de puţin convine a face din bărbaţĭ absoluţĭ de şcólele mediĭ şi academiĭ, economĭ de rînd şi a le designa sĕrăcia ca frate de cruce.

Eŭ aşa şciŭ, ba acésta o întăresce şi Mântuitoriul când zice „că cel ce slujeşte altariuluĭ de acolo trebue să trăéscă“ dar onest.

Ba Mântuitoriul maĭ dă şi aceea povaţa apostolilor, că nicĭ traistă — adecă mâncare — să nu-şĭ iee pe cale, căcĭ ca nişte servĭ a luĭ Dumnezeŭ trebue să priméscă de la ómenĭ, când vor avé lipsă. Astăzĭ înse nu putem face chiar aşa, de óre ce poporul aşteptă, că cel ce le va fi preot să mérgă cu bună traistă şi în loc să pretindă de la eĭ competinţa cu care-ĭ dătoresc, poftesc ca preotul să le deie lor, căcĭ numaĭ atuncĭ îl consideră de preot de omenie, alt cum nu.

Şciŭ un cas, din cele multe, când un preot noŭ denumit, pretindĕndu-şĭ prin curator, competinţa sa de la un credincios, i sa rĕspuns că „aşa de flămînd e popa nost?“

Aşa cuget că, un circulariŭ cătră întrégă diecesa, însoţit de o şchemă stolară corĕspundĕtóre, pe basa căreia protopopiĭ se ridice stolele în fie care sat la o formă, ér unde sînt destul de ridicate să le apróbe, ar fi o necesitate imperiósă, şi eŭ cred că nu abusez, când în numele tuturor fraţilor carĭ pórtă greutatea şi zăduful zileĭ, atrag binevoitórea atenţiune a Ordinariatuluĭ la sanarea acestuĭ rĕŭ.

Camil.

Dare de samă şi multămită publică.

Subscrisul în numele bisericiĭ parochiale gr. cat. din Petroşenĭ, aduc recunoscĕtórea mea multămită On. Fraţĭ preoţĭ districtualĭ, carĭ şi acum ca şi altă dată aŭ dat concursul lor întru ajutorarea sfinteĭ nóstre bisericĭ de aicĭ lipsită de isvóre de venit.

În luna Martie pentru împodobirea internă a bisericiĭ am lansat un apel cătră On. Fraţĭ preoţĭ districtualĭ, ca după putinţă să lucre în parochiile lor pentru dobîndirea de ajutóre; acest apel a şi avut următorul îmbucurător suces:

1. *Câmpuluĭ-Neag*, colectant: Ştef. Berinde preot . . . 9 c. 60 fil.
2. *H.-Uricanĭ*, colectant: Nic. Zugrav preot . . . . . 42 „ — „
3. *Barbatenĭ*, colectant: M. Ianc jude com. . . . . 13 „ — „
4. *Lupenĭ*, colectant: Ioan Todoran preot . . . . . 31 „ 40 „
5. *Lupenĭ*, colectant: G. Şandru învĕţ. . . . . 27 „ 40 „
6. *Vulcan*, colectant: Ios. Matyasovszky notar . . . . 34 „ — „
7. *Merişor*, colectant: Isidor Saturn preot . . . . . 14 „ — „
8. *Petros*, colectant: Ioan Bora preot . . . . 71 „ — „
9. *Ponor*, colectant: Lazar Chirian preot . . . . . 7 „ — „
10. *Valea-Lupuluĭ*, colectant: Nic Voin preot . . . . 18 „ — „
11. *Riubarbat*, colectant: Draghiceĭ Alic preot . . . . . 77 „ — „
12. *Galaţ*, colectant: Ioan Suciŭ preot . . . . 4 „ — „
13. *Bar*, colectant: Petru Voin preot . . . . 62 „ — „

Suma totală = 410 „ 40 „

Fie-le decĭ primită jertfa înaintea Tronuluĭ dumnezeesc.

Petroşenĭ la 5 Novembre 1900.

Cu stimă:

Ştefan Radic
protopopul Jiuluĭ.

Convocator.

Societatea pentru înfiinţarea uneĭ şcolĭ de fete române în Oradea-mare îşĭ va ţine adunarea generală în Oradea-mare la 8 Decembre st. n. după améză la 3 óre, în localul institutuluĭ „Bihoreana“ cu următórea programă:

1. Preşedintele deschide adunarea.
2. Se va alege un secretar pentru redactarea procesuluĭ verbal al adunăriĭ.
3. Cassarul va face raport despre progresul Societăţiĭ şi în special despre starea fonduluĭ eĭ.
4. Se va alege o comisiune de treĭ care să esamineze raportul cassaruluĭ şi să facă raport adunăriĭ.
5. Se va alege o comisiune de treĭ la care se vor înscrie membriĭ noĭ şi la care se vor plăti taxele de membriĭ, avĕnd comisiunea a raporta adunăriĭ.
6. Propunerĭ eventuale.
7. Alegerea preşedinteluĭ, vicepreşedinteluĭ şi a comitetuluĭ societăţiĭ pe treĭ anĭ următorĭ.
8. Se va defige locul şi timpul viitoreĭ adunărĭ generale.
9. Preşedintele va închide adunarea.

Invităm la acéstă adunare pe toţĭ membriĭ Societăţiĭ, pe cum şi pe aceia carĭ doresc a fi atarĭ.

Oradea-mare 7 Nov. 1900.

Teodor Kövary preşedinte.

N. Zigre cassar şi substitut secretar.

NOUTAŢI.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Piĭ credincioşĭ gr. cat. din Chiherial-superior Sandu Cioloca cu soţia sa Fira, în sĕmn de omagiŭ şi iubire creştinéscă cătră sfînta nóstră biserică, din incidentul anuluĭ iubilar de 200 anĭ a sfinteĭ unirĭ cu biserica Romeĭ din prisosinţa lor aŭ dăruit sfinteĭ nóstre bisericĭ un rînd de vesminte preoţescĭ de atlas în florĭ, forte frumóse*) în preţ de 60 cor. Comunitatea nóstră bisericéscă primesce cu mulţămită vesmintele dăruite în numele Domnuluĭ. Decĭ pentru acéstă faptă adevărat creştinéscă, în numele curatoratuluĭ şi întregiĭ nóstre comunităţĭ bisericescĭ aduc piilor donatorĭ şi pe acéstă cale sincerile mele mulţumite, ca rĕsplătindu-le fapta creştinéscă însutit şi scriindu-o aceea în cartea vieţiĭ de vecĭ, firul vieţiĭ lor să-l lungéscă întru mulţĭ anĭ fericiţĭ. Petelea la 15 Novembre 1900. *Gregoriŭ Ilia*, preot greco-catolic.

Din Archidiecesă. *Vasile Gruia*, adm. paroch. în Miraşlăŭ a fost numit în aceeaşĭ calitate la Cisteiul-unguresc.

Scirĭ personale. Escel. Sa Î. P. S. Dn. Mitropolit a plecat Joĭ séra la Budapesta, spre a lua parte la şedinţele din casa magnaţilor. — Dl. *Demetriŭ Onciul* a fost ales decan al facultăţiĭ de litere din Bucurescĭ.

Advocaţĭ noĭ. Dr. *Valer Moraru*, şi-a deschis cancelaria advocaţială în Lipova, ér Dr. *Andreiŭ Ille* în Tinca.

Sfinţire de biserică. Am primit învitare la sfinţirea bisericiĭ greco-catolice din Gârbova-de-jos, ce se va sevîrşi Duminecă în 12/25 Novembre 1900 de cătră Escelenţia Sa Prealuminatul şi Preasfinţitul Dn. Dr. Victor Mihályi de Apşa, Archiepiscopul şi Mitropolitul gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş. După S. Liturgie va fi masă comună, ér séra va fi producţie declamatorică-teatrală. Se vor preda: „Duşmancele“ de G. Coşbuc, „Rusaliile“ de V. Alesandri şi „Ţiganul“ monolog. După producţie urméză dans.

Serată literară-musicală. Universitariĭ românĭ din Cluş invită cu tótă onórea la serata literară-musicală împreunată cu dans, ce se va aranja în 22 Nov. st. n. 1900 în sala hoteluluĭ „Central“. Venitul curat e destinat în favorul „Casineĭ române“ din loc. N. B. Marinimósele contribuirĭ să se adreseze Dluĭ M. Dobrean, cassar. „Malom utcza 5-dik szám.“

Închiderea esposiţieĭ. Lunĭ în 11 crt. séra la 10 s'a închis marea esposiţie universală din Paris. Un tun aşeḑat în turnul Eiffel a vestit acest act, dând salve. 55 miĭ de persóne aŭ visitat esposiţia.

Convocărĭ. Adunarea generală a despărţĕmîntuluĭ Sătmărean al Asociaţiuniĭ se va ţine la 21 Nov. n. în Piskolt. — Fondul pentru înfiinţarea uneĭ şcóle române de fetiţe din Cluş îşĭ va ţine adunarea generală în 24 Nov. în localităţile şcóleĭ gr. cat.

Omor ritual. Zilele acestea s'a sfîrşit sensaţionalul proces ţinut în Pisek, din Galiţia, în care era acusat un Jidov, că a omorît dóuĕ fete creştine, spre a lua sângele. După ascultarea martorilor, juraţiĭ aŭ aflat vinovat pe un cutare Hilsner şi în consecinţă l'aŭ osĕndit la mórte prin ştreang.

Grâul român. Direcţia căilor ferate române a început clasificarea grâuluĭ din ţéră după metóda americană. Datele sînt fórte favorabile Româniĭ. Greutatea grâuluĭ produs în 1890 a fost în termin mediŭ de 81·3 Klgr. cu doĭ Klgr. maĭ mult ca grâul american şi ungurosc. De asemenea bunătatea făiniĭ întrece cu mult orĭ ce altă făină. Special grâul moldovenesc e bogat în amil şi protein. Din tóte datele acestea resultă, după chiar mărturisirea luĭ „Bud. Hirlap“ că grâul românesc nu e preţuit după cum merită, dovedit fiind, că din acesta să póte pregăti cea maĭ bună pâne.

---

*) Ornatele n'aŭ fost procurate de la Atelierul din Blaş.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

IX.

(Continuare.)

Acéstă stare de asediŭ ținu 8—9 zile, aprópe de Pascile anuluĭ 386. Atuncĭ Ambrosie, pentru a petrece în mod sfînt órele lungĭ, introduse cântarea *psalmilor* în bisericile din Milan, după cum era datina în *Orient*, și de atuncĭ s'a respândit acéstă datină peste tot și în Apus.

Ca să fie și óre care varietate în cântărĭ, el află de bine a maĭ întrețese printre *psalmĭ* și câte un *imn*, compus de el anume pentru acésta ocasiune. Aceste imnurĭ întru atâta însuflețiră poporul în cât inimiciĭ luĭ ziceaŭ. că a fermecat poporul prin cântecele sale vrăjitorescĭ. [1])

Cele maĭ multe dintre aceste imnurĭ aŭ rĕmas până în ziua de astăzĭ. Nime nu ar presupune că acelea ar fi fost improvisate între zingănitul armelor. în larma mulțimeĭ neliniștite, de cătră un bărbat. care diminéță nu scia óre peste zi nu va trebui să plece în esiliŭ saŭ la închisóre. Atâta dulcéță gingașie, sublimitate și curățenie s'aŭ împreunat în ele.

Étă spre esemplu imnul zorilor:

De cât zorirea dimineții
Maĭ iute, Dómne, ne-am sculat,
Ca să cântăm, *Viéța vieții*,
Mărirea Ta neîncetat.
O! Dă-ne, Sfinte, óre când-va
În ceriŭ noĭ să-țĭ putem cânta,
În corul îngeresc, curat.

Resaĭ, o *Sóre* 'n strălucire,
O adorată, dulce *Stea*,
Ce facĭ o zi de fericire
Din viéță-ne de a pururea!
În ochiĭ noștĭ lucéscă 'n radĕ,
În inimĭ, fă, cu foc să ardă,
O Dómne, tot iubirea Ta!

Ca 'n pace, fără-de pĕcate
Să împlinim și acéstă zi,
Cu limbă, ochĭ și mânĭ curate
A Ta 'ndurare ne-a păzi.
Nevinovațĭ și-'n înfrênare,
Sub jugu-țĭ dulce, pe-a Ta cale
Condușĭ de minte vom porni.

Pe *Dătătoriul* de lumină
Să-l lăudăm până trăim;
Pân'-ce prin mórte-o să ne vină
Eterna *ziuă*, ce dorim,
Ce n'are „zorĭ“, ci-ĭ tot „ameză“.
Lucind în vecĭ aceea-șĭ rază,
»Apus« în vecĭ nu maĭ zărim. *)

Étă începutul și maĭ farmecătoriŭ al altuĭ imn de diminéță:

Luceférul dulce, al zorilor crainic,
Vestesce, că sórele 'ndată-a sosi. —
De frică și spaimă fug umbrele jalnic . . .
— Resaĭ-ne 'n suflet, o vino maĭ grabnic,
Curată și castă a *Ceriuluĭ* zi ! *)

Étă acum un imn despre nópte! Dacă considerăm starea poesieĭ de pe atuncĭ, și vedem totușĭ cât de tineră și vioiă se revérsă ea de pe buzele acestuĭ bĕtrân încăruntit. par'că simțim óre-șĭ cum farmecul. ce trebue, că strălucia din tótă ființa sfîntuluĭ episcop:

Când somnul domnesce în blânda natură
În lanțurĭ el légă a lucruluĭ sórte;
Dar' cântecul liber, *Lumină purpură*,
La *Tine* se 'nalță prin liniștĭ de nópte.

Cuvintele prime ale zileĭ 'ncepute
La Tin' să se 'nalțe, o bune Părinte,
Și ultima rază a zileĭ trecute,
Ca și aurora, Te binecuvinte!

La Tine ne-'ntórcem, *Isvor* de 'ndurare,
Să spelĭ al nost' suflet de orĭ-ce pĕcate.
Versând aicĭ lacremĭ, câutându-țĭ cântare,
Condu-ne în ceriurĭ, ceresc *Împĕrate!* *)

[1]) »Hymnorum quoque meorum carminibus deceptum populum ferunt.« *Ambrosii opuscul. de Spiritu Sancto*, in Epist. 31.

*) Traduse de **E. Dăianu.**

De altcum într'aceste imnurĭ nicăirĭ nu se află alusiune la turburările între carĭ s'aŭ compus, dacă nu cum va în următórea strofă:

Înaintea Ta așternem,
Grigĭ, nĕcasurĭ, frică, jale,
Îțĭ mărturisim a nóstre
Negre crime și pĕcate,
Implorăm cu riŭ de lacrimĭ
Grațiósa ta 'ndurare
Nu maĭ Tu 'n a Ta mânia,
Bun Părinte nu ne bate. **)

Numaĭ din adêncul unuĭ suflet sublim, care să scie predomni, pot isvori atarĭ armonii în mijlocul uneĭ ferberĭ revoluționare. Dar și poporul primi aceste imnurĭ cu atâta însuflețire, în cât ziua-nóptea le cânta și electrisat de ele, cerea să móră dimpreună cu Episcopul sĕŭ. Din când în când cântarea înceta la dorința luĭ Ambrosie. Atuncĭ se suia pe amvon și inima luĭ mișcată și recunoscĕtóre afla accente și cuvinte ne maĭ audite până atuncĭ — pentru însuflețirea și mulțămirea poporuluĭ atât de credincios.

Tóte aceste se întîmplară în aniĭ 385 și 386, adecă pe când și Augustin era în Milan ca profesor. Și óre un june, ce e drept de parte de credință adevĕrată. dar simțitor pentru oratoriă, poesiă. onóre, pentru demnitatea sufletuluĭ și drepturile eterne ale consciințeĭ și libertățiĭ. cum ar fi putut rĕmânĕ nemișcat la acésta priveliște? Cum să nu fi trăsărit el în inimă vĕdênd pe acest bĕtrân venerabil. care maĭ bine se espune în mod generos violențeĭ puternicilor, de cât să-șĭ tradeze datorința; — vĕdênd pe acest bĕtrân neînvins. deși nearmat. recompensat, ca de regulă. prin aplausele tuturor, ale căror aplause merită a fi dorite.

„Acolo era și mama. — scrie s. Augustin. — șerbitórea ta. care lua parte între ceĭ dintâĭ la tóte veghierile și restristele, trăind cu totul rugăciunilor. Chiar și eŭ, deși încă nu eram încăldit de căldura spirituluĭ tĕŭ. Dómne. fuĭ răpit de turburarea orașuluĭ întreg.“ [1]) Mărirea morală, ce-l încunjura pe Ambrosie ca și cu o aureolă, îl răpi și pe Augustin. „Pe Ambrosie îl țineam fericit. după modul de cugetare al lumeĭ, ca pe omul pe care atâtea persóne puternice îl stiméză. Numaĭ celibatul luĭ mi-se părea de nesuferit. Dar nicĭ ideĭe. nicĭ presimțire nu aveam de speranțele. ce-l nutriaŭ pe el; de triumfurile luĭ în lupta contra măririĭ celeĭ înșelătóre. de mângâierile luĭ în nĕcasurĭ; de farmecul șóptelor secrete din fundul inimeĭ luĭ, de bucuriile mântuitóre, ce le gusta *din* pânea și *cu* pânea ta. Dumnezeul meŭ!“

Cât despre s. Monica îndeșert m'așĭ încerca să descriŭ de ce bucuriă sublimă tresăria inima eĭ, când îșĭ vĕdu pe părintele sĕŭ sufletesc. de la care aștepta și mântuirea fiuluĭ sĕŭ. glorificat. ca *eroŭ* și ca *sfînt*. Ea se apropia de amvonul luĭ Ambrosiŭ. pândia cuvintele de pe buzele luĭ și după mărturisirea sfîntuluĭ Augustin îșĭ lua mare parte din grijile și durerile bisericiĭ. Ea trăia numaĭ pentru Dumnezeŭ. Și aci sub ochiĭ sfîntuluĭ episcop. în acésta mare de lumină, între aceste cântărĭ și însuflețirĭ, între aceste miresme ceresci, în sfera șóptelor Dumnezeescĭ ea înainta cu pașĭ marĭ spre perfecțiune. Credinta, iubirea, speranțele tarĭ și încrederea în Dumnezeŭ străluciaŭ pe fața eĭ. Se putea ușor vedé, că a sosit óra fecundităţiĭ celeĭ marĭ.

) Trad. de **Ioan L. Hossu.

[1]) Confess. l. IX. c. 7.

X.

Rugăciunĭ ascultate. — Primele radĕ de lumină în sufletul luĭ Augustin. — Planul luĭ Ambrosie. — Furtuna.

385—386.

Monica nu s'a îndestulit să ducă pe fiul sĕŭ în visită la episcopul Ambrosie, ci s'a nizuit. ca el să mérgă cu dînsa tot de una și la predicele episcopuluĭ. Acésta nicĭ nu era cu greŭ, pentru că Augustin se desféta în elocvența luĭ Ambrosie. Deja înainte de sosirea iubiteĭ sale mame l'a ascultat de maĭ multe orĭ.

În Milan încă și astăzĭ se arată amvonul de marmoră, de pe care vorbia sfîntul episcop cătră popor, și pe care în decursul anilor 385 și 386 așa zicĕnd nicĭ când nu a pășit, fără ca să nu fi vĕdut înaintea sa pe Monica și lângă dînsa pe „copilul lacrimilor“. Dar dacă Augustin însoția pe iubita sa mamă la predicele luĭ Ambrosie. ar fi trebuit, ca să mérgă cu aceea disposițiune, ce se recere pentru ca cuvîntul luĭ Dumnezeŭ să pĕtrundă la inimă. Durere înse, Augustin mergea acolo numaĭ ca un critic curios. și nu ca învĕțăcel.

„Îl ascultam cu multă stăruință când vorbia cătră popor, dar nu cu intențiunea cuvenită. ci numaĭ ca să vĕd. că óre predică maĭ frumos saŭ maĭ puțin frumos de cum se vorbia. Cu atențiune incordată îĭ ascultam cuvintele, dar numaĭ forma esternă a vorbireĭ mĕ interesa, și nebătêndu-mĭ de loc capul cu conținutul. îl desprețuiam.“ [1])

Étă cum asculta Augustin cuvintele luĭ Ambrosie. și cu tóte că nu împlini nicĭ o condițiune. ce se recere. pentru ca lumina dumnezeéscă să pĕtrundă în suflet. ea totușĭ pĕtrunse și încă așa de lin. aprópe pe neobservate.

„Nu umblam să învĕț *ce zicea*, ci să ascult numaĭ *cum vorbia*. Înse cu cuvintele plăcute îmĭ pĕtrunse în inimă și conținutul desprețuit fiind că acestea nu se pot despărți. Și când cu inima deschisă gustam dulcéța vorbireĭ, întra și adevĕrul aceleia, dar numaĭ pe încetul.“ [2])

Sub farmecul acelor cuvinte Augustin începu a se ridica puțin, dar și el însușĭ abia o observă, așa de blândă și nesimțită fu prima rază de lumină, ce pĕtrunse în sufletul luĭ. „Începuĭ a observa că și acéstă învĕțătură se póte apĕra și vĕduĭ, că nu e lucru cutezat a mărturisi credința catolică, în favorul căreia, din greșélă, credeam, că nimic nu se póte zice contra obiecțiunilor manicheice.“ [3])

Acésta fu prima rază de lumină, pe care și maĭ bine o descrie în următórele: „Îmĭ plăcea tare să ascult pe Ambrosie și cu tóte că nu sciam óre adevĕrate-s spusele luĭ, cel puțin nu spunea nimic, ce nu s'ar fi părut imposibil. — Îmĭ mustram desperarea, maĭ ales înse părerea, după care credeam, că nime nu se póte opune celor, ce lapĕdă și batjocoresc *Legea* și *Profeții*.“ [4])

Și apoĭ: „Eram sigur. că de și nu am aflat, cum că biserica acésta vestesce adevĕrul. totușĭ am aflat. că ea nu învĕță lucrurĭ de acelea. de carĭ o acusam eŭ. Pentru aceea m'am cam încurcat. dar ér mĭ-am venit în fire și m'am bucurat. Dumnezeul meŭ, că unica Ta biserică. corpul unicului Tĕŭ Fiŭ. în al căreia sin încă din copilăriă am cunoscut numele luĭ Christos, — nu învĕță glume copilărescĭ.“ [5])

(Va urma.)

[1]) Confess. l. V. c. 13.
[2]) Confess. l. V. c. 14.
[3]) Tot acolo.
[4]) Tot acolo.
[5]) Confess. l. VI. c. 4.

Pastorala

adresată Clerului și poporului Provinciei metropolitane cu ocasia iubileului ducentenar al Sf. Unirî cu biserica Romeï.

(Fine.)

Nobila și creștinésca inițiativă dată de Archiereii noștri n'a întârdiat a deștepta rîvna beneficenței publice și întru inimele credincioșilor lor, dintre carî mulțî s'aŭ înduplecat a spori cu avutul lor numĕrul fundațiunilor diecesane. Ceia ce cunosc greutățile materiale ale poporului nostru, și maï vîrtos ceia ce chiar și în timpul nostru își datoresc posițiunile în clasele inteligente, în parte mare ajutórelor primite din aceste fundațiunî, într'un glas cu mulțimea tinerilor necontenit susținuți și sprijiniți pe la șcóle, din aceleași nesecate isvóre sîntem siguri că prin sentimentele pietățiî recunoscĕtóre la rîndul lor știŭ spune binefacerile S. Unirî!

Pe cum așa dar în alte părți, ast fel și la noi putem constata, că Biserica cea adevĕrată, de și după firea sa țintesce de a dreptul la mântuirea sufletelor și la fericirea de vecî din ceriŭ, ea totuși aduce și pe terenul lucrurilor temporale folóse atât de multe și atât de marî, cât maï multe și maï marî n'ar putea aduce nicï atuncï, când în prima linie și maï cu samă ar fi instituită spre paza fericireï pămîntescî. [1])

Dreț aceea, o, Preaiubiților Nostri Frațî și Fiî, din tóte cele ce le-am înșirat până acilea, dat vĕ este, și credem cu prisosință, a cuprinde în orî ce privință marea însemnĕtate a Sfinteï Unirî, încheiată de aï nostri Părințî; și nouĕ prilegiŭ vi-se oferesce tot o dată spre a simți întru inimile vóstre o curată și cea maï alésă mângăiere, că printr'însa voi sînteți membri și fiî din fiiî adevĕrateï Bisericî a luï Isus Christos; și prin urmare dreptul îl aveți de a vĕ mândri înaintea orî și cuï, că pe cum după al vostru sânge și nume, ast fel și după a vóstră credință, cu adevĕrat frațî sînteți aï acelor Romanî, despre carî Sfîntul Pavel așișderea cu mângăiere scria: *Credința vóstră se vestesce în tótă lumea* [2])!

Dar pentru că mândria vóstră să fie bine plăcută înaintea luï Dumnezeŭ și cu folos mântuireï de vecî a sufletelor vóstre, nu întrelăsațî a vĕ sili din tóte puterile, sprigìnite de darul cel ceresc, carele nicï o dată nu lipsesce celuï ce face totul cât în putința sa este, — ca credința vóstră să fie o credință viuă, ce se vedesce prin strălucirea faptelor celor bune, o credință tare și pururea neînvinsă de ispitirile, de ademenirile saŭ de folósele vremelnice ale lumeï înșĕlătóre. Apoï, fiind că împlinirea legeï este dragostea [3]), stăruițî asemenea fără de încetare, ca întru inimile vóstre din ce în ce maï tare să ardă focul dragosteï luï Dumnezeŭ, nedespărțită de dragostea deaprópeluï. Și stăruițî în chipul acesta, ca ceea ce știțî de la S-tul Grigorie Marele, că inima nóstră este al Domnuluï altar, în care se poruncesce să ardă foc neîncetat, și că ast fel de lipsă este ca din aceeași inimă neîntrerupt să se înalțe către Domnul flacăra dragosteï [4]). Ardĕnd acéstă flacără sfîntă întru voi, luminațî vor fi pașiî vostri, și vețî putea umbla în căile Domnuluï scutițî de întunerecul pĕcatuluï, ér în pieptu-rile vóstre vor crește și se vor desvolta virtuțile cele maï frumóse; pentru că dragostea acésta, după S-tul Pavel, îndelung rabdă, se milostivesce, nu pismuesce, nu se sumețesce, nu se trufesce, nu se pórtă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se întărîtă nu gândesce rĕul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevĕr; tóte le sufere, tóte le crede, tóte le speréză, tóte le rabdă [1]). Cununa tuturor acestor virtuțî alese apoï, de vreme ce pe pămînt va forma neîntrecuta podóbă a vieții vóstre creștinescî, în ceriŭ asigurată vĕ va face bucuria și fericirea veciniceï împĕrățiî a Aceluia ce pe noi atât ne-a iubit, în cât s'a dat pe sine singur preț de rĕscumpĕrare pentru toțî [2]).

Ér când ast fel vĕ îndemnăm spre deprinderea tuturor virtuților creștinescî, spre statornică, neclătinată și adevĕrat sinceră alipire către Sfînta Unire, ca și spre apărarea cu scumpĕtate și sprijinirea cu tărie a instituțiunilor eï: în Domnul cu stăruință vĕ chiemăm și rugându-vĕ pe voi vĕ rugăm, să unițî glasurile vóstre recunoscĕtóre la glasul Archiereilor vostri, pentru ca acuma la împlinirea a douĕ sute anî de la încheierea măreţuluï act al Sfinteï Unirî, noi toțî, într'o adevĕrată unire, să reînoim mărturisirea credinței Părinților nostri, să promitem la rîndul nostru neclătinată alipire către Scaunul Apostolic al Sfîntuluï Petru și fiéscă ascultare Următoruluï sĕŭ și Vicariuluï D. N. Isus Christos pe pămînt Preafericituluï și Preasfințituluï nostru Părinte Papa de la Roma. După aceea, manifestare érăși solemnă să dăm neţermurituluï nostru devotament, fidelitățiî și supunereï nóstre omagiale, moștenire așișderea de la aï nostri Părinți, față de Augusta Casă Domnitóre de Habsburg - Lotaringia, față de Înaltul Tron, față de Cela ce cu atâta mărire îl stăpânesce acuma, Maiestatea Sa Preagloriosul nostru Împĕrat și Rege Apostolic Francisc Iosif I. prin a căror mijlocire s'a încheiat Sfînta Unire și fără de întrerumpere s'a sprigìnit și ajutorat întru desvoltarea sa până la noi. Apoï, cu viuă pietate binecuvĕntând memoria Părinților nostri, mulțămită ferbinte să aducem Tatăluï ceresc, căcî de atâta bunătate pe eï și pe noi a ne învrednicï cu milostivire s'a îndurat. Și ast fel, la culmea însufleţireï nóstre libere să lăsăm ale nóstre inimî întru a repeți după Părinții Sinoduluï ecumenic de la Florența pentru făcuta Unire: Veseléscă-se ceriurile și bucure-se pămîntul, căcî s'a dărîmat de la mijloc părețele despărțitor dintre Biserica apusénă și cea rĕsăritênă, și pacea și unirea s'a reîntors și de nouĕ s'a ivit în piatra unghiulară Christos, carele din amêndouĕ una a făcut, împreunând amêndoï pĕreții cu puternica legătură a dragosteï și a păceï, și închegând și susținĕnd legătura veciniceï unitățî, și după norul îndelungateï întristărî, și după înfiorătórea și neplăcuta negură a neînțelegereï de atâta timp, peste toțî a strălucit sĕninul sóre al doriteï Unirî. — — Ție se cuvine lauda, ție mărirea și închinăciunea Christóse isvorul îndurărilor, ție celuia ce atâtea bunătățî aï întins Mireseï tale. Catolicesceï Bisericî, și minunile milostivireï tale arĕtate ni-le-aï făcut nóuĕ celor de acuma, ca toțî să vestéscă minunile tale [3])!

O, da! Preaiubiților Nostri Frațî și Fiî, din ale nóstre vesele piepturî cu atât maï tare trebue să isbucnéscă aceste sentimente de laudă, de preamărire, de fiéscă recunoștință, cu cât nóuĕ celor de acuma darul ni-s'a dat de a sĕrbători nu numaï încheierea aceste̦ï Unirî sfinte, ci și tăria și vigórea esistențeï sale după o viață de dóuĕ sute anî, și putință ni-s'a întins nu numaï de a admira frumseța unuï sóre în podóba rĕsărituluï sĕŭ pe orisontul de atâtea veacurî întunecat cu negurile durerósei desbinărî, ci chiar de a-l vedea strălucind de sus și vĕrsând cu nesecată prisosință binefacerile razelor sale peste un întreg popor, peste credinciosul popor al Provincieï nóstre mitropolitane greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș.

Ér pentru ca manifestarea acestor scumpe sentimente ce ne încăldesc inimile să se întîmple după tótă vrednicia și potrivit cu însemnătatea momentuluï, pe de o parte vĕ facem cunoscut, că Noï, aï vostri Archiereï după timp, în ziua iubilară de 5/18 Septembre, anul curgĕtor, întrunițî în Blaș la Sfînta Mitropolie la al III-a Conciliŭ provincial, la Altarul sfînt mulțămită aducĕnd Tatăluï Ceresc, binecuvĕntările dumnezeescului sĕŭ dar peste voi toțî cu fiéscă umilință vom implora. Ér pe de o altă parte dispunem tuturor purtătorilor oficielor parochiale de pe teritoriul Provincieï nóstre mitropolitane:

1. Sâmbătă în 16/29 Septembre a. c. în tóte bisericile parochiale și filiale după Înserat se vor trage clopotele timp de o jumĕtate de óră.

2. Duminecă în 17/30 Septembre (în bisericile filiale în Dumineca următóre) se va ține S. Liturgie commemorativă, în cursul căreia după Evangelie se va ceti și esplica Epistola Nóstră Pastorală presentă; după aceea la eșirea cu Darurile se vor pomeni în Domnul adormiții Mitropoliții Teofil și Atanasie; și în fine după rugăciunea Amvonuluï se va cânta Doxologia cea mare. Întru cât cetirea și esplicarea Epistoleï Pastorale nu s'ar puté face atuncia pe întregul eï, — acésta se va continua până la sfârșit în Duminecele următóre.

3. La s. Liturgie commemorativă se vor invita și auctoritățile locale, ér poporuluï credincios se va vesti de maï înainte ținerea aceleia.

Alergațî așa dar cu toțiî, o, Preaiubiților Nostri credincioșî, cu deosebire în aceea zi mare împregiurul altariuluï dumnezeesc, unde Părinții nostri pururea și-aŭ găsit adăpost, mângăiere și mântuire printre greutățile vieții trecĕtóre, și acolo, uniud rugăciunile vóstre la glasurile sacre ale Preoților vostri, și ferbinte mulțămită Domnuluï aducĕnd, cerețî întru sinceritatea inimelor vóstre, ca bogăția daruluï sĕŭ ceresc să sprigìnéscă și în a treia sută de la S. Unire, și în cele alalte fără de numĕr ce vor urma, Biserica nóstră, pentru ca ea să-și pótă împlini tot de una în liniște și în pace înalta sa misiune de a lucra mântuirea sufletelor și de a vĕrsa cu prisosință binefacerile culturei creștinescî peste voi și peste aï vostri urmașî din neam în neam.

Darul Domnuluï nostru Isus Christos să fie cu voi cu toțî.

Unirea credințeï și împărtășirea Spirituluï Sfînt cerĕnd, pe noï înșine, și unul pe altul și tótă viéța nóstră luï Christos Dumnezeŭ să o dăm! Amin.

Dat în Blaș la Sfînta Mitropolie în 5/18 Septembre 1900.

Victor Mihályi m. p.
Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Michail Pavel m. p.
Episcopul Oradeï-Marî.

Ioan Szabó m. p.
Episcopul Gherleï.

Demetriŭ Radu m. p.
Episcopul Lugoșuluï.

---

[1]) Leo III. Encicl. *Immortale Dei.*
[2]) Rom. 1. 8.
[3]) Rom. 13. 10.
[4]) Libr. 25 Moral. c. 7.

[1]) I. Cor. 13. 4.
[2]) I. Tim. 2. 6.
[3]) Decret. Union.

Bibliografie.

A apărut:

„Nóua Revistă Română“, Nr. 21. cu următorul sumar: C. R.-Motru, Amânarea orĭ căreĭ soluţiunĭ în cestiunea israelită. — Sextil Puşcariŭ, Arta aplicată. — Crăsescu Basarabeanu, Sĕptĕmâna patimilor (nuvelă). — Kean, Jean Lecomte de Nouy. — Em. Grigorovitza, Românismele în dialectul german al Saşilor din Transilvania. — N. Iorga, Dóuĕ hotărîrĭ domnescĭ tipărite din secolul al XVIII-lea. Mişcarea literară şi sciinţifică: Haralamb G. Lecca, Suprema Forţă (piesă în patru acte). — Nicolae Sulică, Antropomorfisme şi antiantropomorfisme în limba română. — Const. Gh. Damaschin, Visurĭ spulberate (versurĭ) — Notiţe bibliografice. Suplimentul I.: Revista revistelor. — O propunere de anchetă. — Viitorul congres al petroliştilor în România. Suplimentul II.: O Duminecă la ţară (nuvelă) de Victor Bogdănescu. — Căsnicie (poesie) de Du Midi. — Singurătate (poesie) de Zoe. — Ocnaşiĭ (nuvelă) de M. Rusu.

Datinile Romanilor de la înmormîntări în raport cu ale nóstre de Gavril Pop canonic, Blaş 1900. Cărticica acésta de 23 pag. e un mic studiŭ comparativ asupra datinelor la înmormîntărĭ. Costă 20 fil. şi se recomandă maĭ ales studenţilor din clasele superióre. O parte din venitul curat, dl autor l'a destinat despărţ. Blaş al Asociaţiuniĭ.

Posta redacţiuniĭ.

Idealist în B. Idealismul e vecin cu desperarea. Nu stăm aşa de reŭ. Până acum cam 1000 cor. după acoperirea speselor pe lângă aceea, că maĭ sînt esemplare, carĭ se vor vinde pe rînd. E adevĕrat, că în privinţa acésta avem lipsă de »şcolire«, dară materialul, care să se »şcolescă«, e destul de bun, şi aşa nu avem, să desperăm. Scusă, că de astă dată nu putem folosi manuscrisul trimis.

Enea. Se va promova dór în numĕrul viitor. Salutărĭ cordiale!

Victor. Calendariul Uniriĭ nu va pute apăra nicĭ anul acesta. Datoriile sînt aşa de marĭ, cât nu putem să le maĭ înmulţim. Dacă regretaţĭ Dvóstre, noĭ de sigur.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.